

СПОСОБИ УТВОРЕННЯ ФРАНЦУЗЬКИХ ТОПОНІМІВ, ПОХІДНИХ ВІД АНТРОПОНІМНИХ НАЗВ

Пежинська О. М.

ВСТУП

Топоніми зазвичай творяться автохтонним населенням певної території. Це дає змогу встановити, що певна територія колись належала іншому народу, аніж тому, що проживає там тепер. Тобто топоніми характеризують територію з погляду тих народів, які колись населяли ту чи іншу місцевість. Як зазначає О.В. Суперанська, з 50–60-х років ХХ ст. ономастична лексика розглядається як самостійна система, яка має свій територіально організований набір топооснов, топоформантів, а також правил і способів їх з'єднання між собою¹.

На відміну від А. Доза, який особливу увагу приділяє семантичній еволюції топонімів, французький лінгвіст Е. Віаль досліджує топоніми за способом номінації².

У межах групи назв, похідних від антропонімів, привертають увагу насамперед ті, що утворені від власних імен осіб, а також похідні від загальних назв осіб (назви племінно-етнічних груп або вихідців з інших місць). Значна кількість відантропонімних топонімів зумовлена передусім тим, що географічні об'єкти зазвичай комусь належали, звідси – географічні назви, утворені від імен власників.

У досліджуваних топонімах відантропонімний фонд представлений доволі повно, оскільки існування багатьох населених пунктів тісно пов'язане з діяльністю конкретних осіб, які були власниками об'єктів (землі) або ж проживали на цій території. Творення найменувань місцевостей від антропонімів не випадкове, оскільки з зародженням родоплемінних відносин сформувався і вже глибоко вкоренився в суспільному побуті звичай іменувати роди за іменами старійшин чи родоначальників, що з часом перейшло і на назви їхніх земель.

Водночас лінгвістичний аналіз відантропонімних онімів Франції свідчить, що чимало вживаних тут християнських імен за своїм походженням є запозиченнями (йдеться про місце їх виникнення). Відантропонімні топоніми мотивуються:

¹ Суперанская А.В. Что такое топонимика?. Москва : Наука, 1985. С. 108.

² Vial E. Les Noms de villes et de villages. Paris : Belin, 1983. 319 p.

- 1) іменами власників територій;
- 2) епонімами (назвами божеств);
- 3) іменами святих (hagiotoponymes);
- 4) родоплемінними іменами та назвами різних народів (відетнонімні найменування).

1. Топоніми, утворені від імен власників територій та від назв божеств (відепоніміні найменування)

Римське завоювання не припинило і навіть не загальмувало процесу творення галльських ВН. Навпаки, протягом одного чи двох століть кельтизація Галлії продовжувалася на півдні та на південному сході як протидія іберійській та лігурській мовам. Вплив Риму проявляв себе спочатку виникненням численних галло-римських гібридів, коли до галльського детермінатива додавалася назва одного з засновників імперії (*Jules César, Auguste*)³.

З метою уникнення омонімів у галльській топонімії використовувалися *Augustobona, Augustodunum, Augustonemetum, Augustoritum, Augustobriga, Caesaromagus, Juliobona*, які згодом зникли.

Римляни залишили на французьких землях значну кількість топонімів, наприклад, *Coutances, Cottance (Loire)* < лат. *Constantius*, похідними від яких є деривати з суф. *-acum* > *Cottenchy (Somme), -anum* > *Coustaussa (Aude)*⁴;

Orléans (Loiret) < від лат. імені *Aurelius* + суф. *-anum*⁵;

Grenoble (Isère) < від імені римського імператора *Gratianus* + грец. *polis, ville*⁶.

У південно-західній частині Франції почали формуватися топоніми на позначення сіл з кінцевими *-ac* або *-an*, які витісняли суфікс *-ius*: *Biran*, від *Birius*, *Pessan (Gers)* від *Peccius*⁷.

Чимало топонімних утворень на території Франції залишили вестготи (згуртувались як окреме плем'я у 268 році, коли вторглися на Балканський півострів). Це переважно оніми із суфіксом *-ing* у тулузькому регіоні, центрі вестготського королівства. Відбулася зміна цього суфікса на *-ens* у тулузькому регіоні та на *-enx* – у Ландах. Суфікс *-eng/-ing* продовжував функціонувати у південно-західній частині

³ Dauzat A. Les noms de lieux. Origine et evolution. Paris : Librairie delagrave, 1926. 264 p.

⁴ Dauzat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. P. 215.

⁵ Ibid. P. 510.

⁶ Ibid. P. 332.

⁷ Ibid.. P. 526.

країни: *Escatalens* (Т.-ет-Г.) < *Scatal-ing*, *Guitalens* (Тарн) < герм. ім'я *Wital* + суф. *-ing*, *Ratayrens* < герм. ім'я *Rathari-ing* та інші⁸.

Римська антропонімія також представлена іменами великих землевласників та монархів. Здебільшого це були складні галло-латинські власні назви, багато з яких з часом вийшло з ужитку. Численні назви утворювалися двома способами: галльське ім'я + латинський суфікс або від особових латинських імен, якими часто називали себе галли. Зокрема, латинські імена часто вибирали для себе шановані люди.

Наприклад, галло-римлянин *Alaudius* (< *alauda*, *alouette*) мав ферму *Villa Alaudii*, *la Ferme d'Alaudius*. Ця назва позначала не тільки помешкання господаря, а й будинки селян на цій території, що становили зародок майбутнього села. Відповідно, словосполучення *Villa Alaudii* втратило лексему *villa*, в результаті чого утворився топонім *Allauch* (BdR). Таким же способом сформовані інші топоніми: ферма Блавіуса (*Blavius*) > (*Villa*) *Blavia* > *Blaye* (Gironde); *Alexandri* (*Villa*) > *Lessandre* > *Le Cendre* (PdD); *Cornuti* (*Villa*) > *Cornut* > *Corps-Nuds* (I & V)⁹.

Ще одним способом утворення назви власності є додавання суфікса до імені власника. Назви, утворені від антропоніма та суфікса, є доволі поширеними. Найуживаніший суфікс *-acum* або *-iacum* присутній у 5% французьких топонімів з різними фонетичними варіантами, залежно від регіону (рис. 1).

Варіант *-acum*, який є латинізованим кельтським суфіксом *-aco*, почав розвиватися на території Франції після римського завоювання. Таким чином, власність Амбаріуса (*d'Ambarrius*) називалася *Ambarriacum*, звідки утворилася ВН *Ambérieu* (Ain), *Ambérieux* (Rhône)¹⁰, відповідно *Andeliacum* > *Les Andelys* (Eure)¹¹.

Назви з суфіксом *-acum* поширилися по всій території Франції, крім південного-сходу. Ці топоніми особливо поширювалися в регіонах, привабливих для римських землевласників (поблизу міст, шляхів сполучення тощо). Серед галльських антропонімів доволі продуктивною була ВН *Brennus* > *Brenn-acum* > *Brenat* (Puy-de-Dôme), *Bernac* (Char.), *Brenac* (Aude) та *Bern-iacum* > *Berny* (Somme), *Bargny*

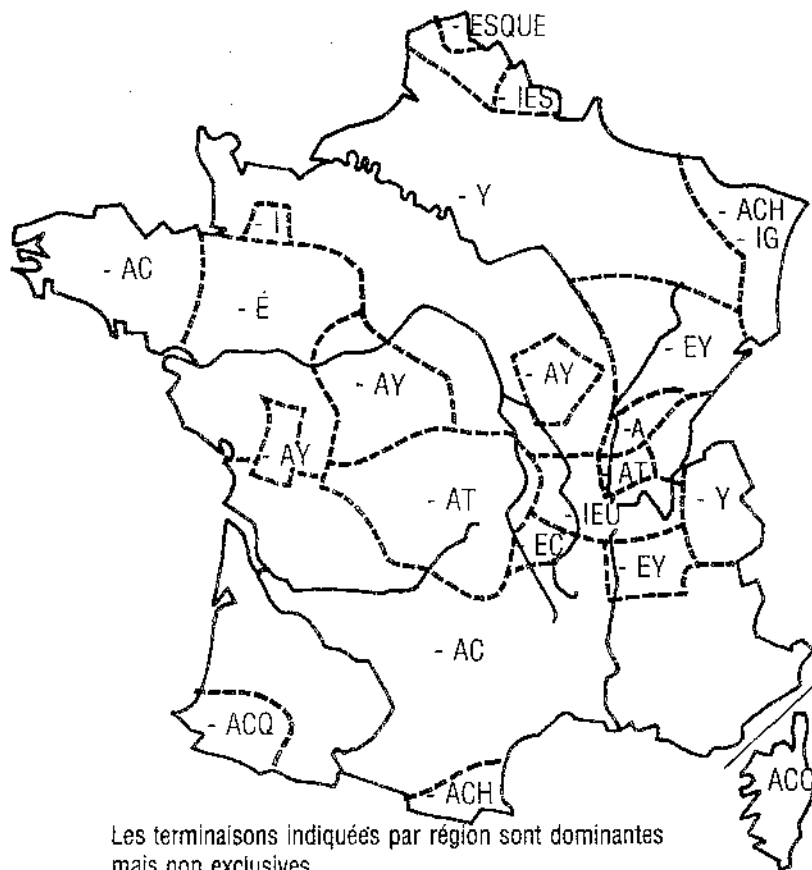
⁸ Dauzat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. P. 557.

⁹ Vial E. Les Noms de villes et de villages. Paris : Belin, 1983. 319 p.

¹⁰ Dauzat A. Les noms de lieux. Origine et evolution. Paris : Librairie delagrave, 1926. P. 13.

¹¹ Ibid. P. 17.

(Oise)¹², проте переважання латинських форм прискорило занепад галльських антропонімів¹³. Декілька найпоширеніших типів топонімів, утворених від лат. антропоніма з суф. *Acum*, та їх основні варіантами наведемо у таблиці 1.

Terminaisons issues de *-(i) acum*

Рис. 1. Топоніми, утворені від імені власника та суфікса *-(i)acum* відповідно до регіонів

¹² Dauzat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. P. 54.

¹³ Dauzat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. 738 p. P. 115.

Варіантні реалізації топонімів із суфіксом *-acum*

латинський антропонім + суф.- <i>acum</i>	провансальська мова (langue d'oc)	франко-провансальська (franco-provençales)	мова північних районів Франції (langue d'oïl)
<i>Albiacum</i>	<i>Albiac, Aubiac, Aujac, Aubiat</i>	<i>Albieux</i>	<i>Auby, Augy</i>
<i>Albiniacum</i>	<i>Albignac, Aubignac, Aubignat</i>	<i>Arbignieu, Arbigny</i>	<i>Aubigné, Aubigny, Herbigny</i>
<i>Avitacum</i>	<i>Aydat</i>	<i>Avitiacum, Avezac, Auzat, Azat</i>	<i>Avezé, Azay, Azé, Azy</i>
<i>Campaniacum</i>	<i>Campagna, Champagnac, Champagnat</i>	<i>Champagny, Champagney</i>	<i>Champagné, Champigné, Champigny</i>
<i>Flaviacum</i> (який найбільше піддається змінам)	<i>Flaviac, Flaueac, Fléac, Flat</i>	<i>Flagey, Flagy, Flavy, Fyé, Flée, Fly, ma in</i>	
<i>Gaudiacum</i>	<i>Gajac</i>		<i>Joué, Jouy</i>
<i>Victoriacum</i>	<i>Vitrac</i>		<i>Vitray, Vitré ; Vitry</i>
<i>Veriacum</i>		<i>Virieu</i>	<i>Viré, Viry</i>

Суфікс *-acum* отримав форму *-ac* (на півдні) > *-at*, *-as* на півночі та в інших регіонах. На заході Франції використовувався суфікс *-au*, *-é*, решту регіони розрізняють *-iacum* → *y* та *-acum* → *ay*, *-é*. У частині Бретані (Bretagne) кінцевою словоформою стала *-ac*. Регіони, які були пізніше германізовані, змінили закінчення *-acum* > *-ac*, наприклад: *Dornac* (Dord) < від галл. імені *Luturnos*¹⁴; *-iacum* > *ic*: *Juillac* (Corr., Gers, Gir.) < від лат. імені *Juliacum*¹⁵.

¹⁴ Dauzat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. P. 251.

¹⁵ Ibid. P. 371.

Згадку про язичницьку релігію становили епоніми, утворені у I–IV ст. *Епонім* (грец. *ἐπώνυμος* – той, що дав ім'я) – божество, видатна людина або герой, на честь якого іменованій певний географічний об'єкт (місто, ріка, гора та ін.), наприклад, назви *Beaune* (Allier, Н.-Vienne), *Baulne* (Aisne, S.-et-O.), *Beaulne* < галл. *Belena* (прикметник ж. роду) < *Belenos* (галльський епонім)¹⁶; галльська богиня *Belisama* увіковічена у назвах *Bellême* (Orne), *Blesmes* (Aisne), *Blismes* (Nièvre)¹⁷.

Від *Bormo*, або *Borvo* (божество теплих вод) утворилися топоніми *Boulbon* (B.-du-R.), *Bourbon* (S.-et-L.), *Bourbonne* (Н.-Marne)¹⁸.

Найпоширенішим у топонімії є ім'я бога Меркурія (лат. *Mercurius*), найчастіше варіант *Mercōriu(m)*, *Mercōre* > *Mercœur*, *Mercus*, *Mercuer*, *Mercuès* (в похідних *Mercurol*, *Mercuriol*)¹⁹.

Ім'я лат. богині *Minerva* трансформоване у *Minerve*, *Ménerbes*, *Ménesble* (Hér., С.-d'Or); римської богині *Diana* > *Dienne(s)* (Cant., Nièvre); римської богині *Latona* > *Losne*, *Lannes* (Н.-Marne, С.-d'Or). Імена інших богів задіяні тільки у складених назвах: *Jupiter* – у назвах *Fanjeaux* (Aude) < *fanum Jovis*, temple de Jupiter²⁰. *Mars* – у назвах *Famars* (Somme) > *fanum Martis*, temple de Mars, *Templemars*, *Talmas* (північ) < *templum*, temple + Mars²¹.

Жодне християнське топонімне утворення не перейшло у римську епоху. Деякі складові елементи релігії, коріння яких сягає епохи неоліту й освячене традицією, зберігалися дуже довго, їх сліди проглядалися навіть в середньовічному християнстві. Це – реліктові форми тотемізму, культ мертвих і предків, Великої Богині Матері-Землі, вогню, солярні (сонячні) культу. Написи й зображення, свідчення римських письменників дають інформацію про чималу кількість давніх кельтських богів. Більшість з них – місцеві та племінні боги-заступники; окремі божества тощо. Галли встановлювали численні вівтарі на честь богів, яким вони поклонялися. Особливо шанованою була богиня *Belisama*, що уподібнювалася богині *Minerve*, ім'я якої лежить в основі топонімних назв *Bellême* (Orne), *Blesmes* (Aisne), *Blismes* (Nièvre)²². Бог *Lug* відомий тим, що його іменем

¹⁶ Dauzat A. Les noms de lieux. Origine et evolution. Paris : Librairie delagrave, 1926. P. 59.

¹⁷ Ibid. P. 48.

¹⁸ Ibid. P. 103.

¹⁹ Dauzat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. P. 434.

²⁰ Ibid. P. 282.

²¹ Ibid. P. 668.

²² Brunhes J. Geographie humaine de la France. Paris, 1921. T. I. 299 p.

назвали столицю Галлії *Lugdunum* > *Lyon*, а також інші об'єкти, наприклад, *Laon* (Aisne), *Lion-sur-Mer* (Calvados), *Loudon* (Sarthe)²³.

2. Топоніми, утворені від імен святих

У V столітті починає домінувати християнство і вже на початку II тис. на більшій частині території Західної Європи воно стає найпоширенішою релігією. Церквам дають імена святих. Папа Sixte III у 431 р. присвятив собору ім'я Діви Марії (*Sainte-Marie-Majeure*). Звичною стала традиція, коли ім'я святого та назва села однаково слугують для позначення місцевості – її дотримувались протягом декількох століть.

Привертає увагу назва місцевості *Sainte-Mère-église*. Згідно з позицією французького лінгвіста Рене Лепеллі (René Lepelley) йдеться не про початкову назву населеного пункту, а про неправильне відтворення латинської назви, якою упродовж віків називали церкву: *Sanctae Mariae Ecclesia*, “l'église de sainte Marie” – «церква святої Марії», >*Sainte Marigrise* > *Sainte-Mar-Iglise* та сучасною французькою мовою *Sainte-Mère-église*²⁴

У середині X ст. місцевість *Saint-Martin-d'Abbat* (Loiret) почала називатися спрощено – *Abet*. У XIV ст. документ латиною дає назву місту – *S. Martinus de Abbeto*. У 912 р. топонім *Saint-Nicolas-de-Port* (департамент Meurth-et-Moselle) в народі спростився до *Port*²⁵. Топонім *Saint-Venant* (Pas-de-Calais) є стародавньою назвою *Saint Venant de Papigghem*, елемент якої випав згодом.

Стародавні назви поступово зникають, і це породжує міфічні тлумачення. Наприклад, *Saint-Julien-du Sault* (Yonne) отримало зредуковану форму *Le Sault* < *salix*, *saule* (верба). Приєднана до *Saint Julien*, лексема *Sault* не була зрозумілою, її плутали з загальною назвою *saut*. Для спростування різночитання наведемо легенду: кінь одного святого, рятуючись від ворога, скочив з високого горба і стрибнув у яму, звідкіля почало бити джерело. Начебто, якщо покласти руку на камінь в глибині водоймища, то можна відчутти форму підкови²⁶. У цьому разі народна етимологія полягає в неправильному тлумаченні слів, зумовленому нерозумінням їх, що інколи призводить до змін у їхній структурі.

²³ Coste J. Dictionnaire des noms propres : Toponymes et patronymes de France. Paris : Armand Colin, 2006. 700 p.

²⁴ Dauzat A. Les noms de lieux. Origine et evolution. Paris : Librairie delagrave, 1926. 264 p.

²⁵ Dauzat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. P. 232.

²⁶ Ibid.

Перші топоніми, утворені від назв святих (hagiotoponymes від грецького *hagios*, *saint*, святий), зафіксовані не лише у формах *Saint-Pierre* та *Saint-Paul*. Культ святих припадає на каролінгський період (VIII–X ст. (751–987) – саме з того часу населені пункти беруть назву святого заступника своєї церкви. Перші позначення починалися з елемента *dominus* > *domnus* > *dom*, *don*, *dam*, яким називали Господа і який означав у цей період «святий». Особливо це стосується германізованих регіонів, переважно на сході (Вогези), найвідомішим прикладом є назва місцевості *Domrémy-la-Pucelle* – рідне місто Жанни д'Арк. Елементи *dom*, *don*, *dam* найчастіше поєднані з назвами *Pierre*, *Martin* ou *Marie*:

Dampierre (Cher, Côte-d'Or, Eure-et-Loir, Indre, Loiret, Nièvre),

Dommartin (Ain, Doubs, Nièvre, Somme),

Dannemarie (Doubs, Haut-Rhin).

У *domnum*, *o* > *a*, як у *Dammartin* < *D. Martinum*, *Dampierre* < *D. Petrum*, *Damphal* (Haute-Marne) < *D. Fidolum*; *o* > *e* у назвах *Demuin* (Somme), < *D. Audoenum*, *o* > *ou* у *Doulevant* (Haute-Marne) < *D. Lupentium* та *Douriez* (Pas-de-Calais) < *D. Ricarium* (*D. Reiher* у 1137р.)²⁷.

Група *mn*, що утворилася в результаті синкопи голосних, ввійшла до складу топонімів з початковими *Dom-*, *Dam-*. Прогресивна асиміляція зафіксована у *BH Donnemont* (Aube), від *D. Amandum*, *Donnemarie* (Haute-Marne, Seine-et-Marne), від *D. Maria*²⁸.

Елементи *dom*, *don*, *dam* знаходимо найчастіше із назвами *Pierre*, *Martin* ou *Marie*: *Dampierre* (Cher, Côte-d'Or, Eure-et-Loir, Indre, Loiret, Nièvre), *Dompierre* (Côte-d'Or, Nièvre), *Dammartin* (Jura, Seine-et-Marne), *Dommartin* (Ain, Doubs, Nièvre, Somme), *Dannemarie* (Eure-et-Loir, Seine-et-Marne), *Dannemarie* (Doubs, Haut-Rhin), *Donnemarie* (Haute-Marne, Seine-et-Marne).

У *domnum*, *o* > *a*, як у *Dammartin* < *D. Martinum*, *Dampierre* < *D. Petrum*, *Damphal* (Haute-Marne) < *D. Fidolum*; *o* > *e* у назвах *Demuin* (Somme), < *D. Audoenum*, *o* > *ou* у *Doulevant* (Haute-Marne) < *D. Lupentium* та *Douriez* (Pas-de-Calais) < *D. Ricarium* (*D. Reiher* у 1137р.).

Група *mn* є результатом синкопи голосних, звідки топоніми з початковими *Dom-*, *Dam-*.

²⁷ Пежинська О.М. Компонент *Saint* та його роль в утворенні складних топонімних назв у старофранцузькій мові. *Вісник Львівського університету : серія «Лінгвістичні мови»*. 2009. Вип. 16. С. 84–92.

²⁸ Lejeune S. La religion dans la toponymie. Festival International de Geographie 2002 Saint-Die-des-Vosges «Les espaces et les lieux du religieux». URL: http://fig-st-die.education.fr/actes/actes_2002/index.htm

Проте регресивна асиміляція на *n* зафіксована у ВН *Donnement* (Aube), від *D. Amandum, Donnemain* (Eure-et-Loir), від *D. Emanum, Dannevoux* (Meuse), від *D. Ipolitum, Dannemarie* (Doubs, Seine-et-Oise), *Donnemarie* (Haute-Marne, Seine-et-Marne), від *D. Maria*.

У деяких випадках лексема *dominus* позначала не лише святого, а й простого вірянина. Наприклад, топонім *Damparis* (Jura) зберігає пам'ять про деякого *Paris*, засновника монастиря, біля якого зародилося село²⁹.

У феодальний період ця система позначень набула значного поширення. На початку XX ст. уже 5 000 поселень (із загальної кількості 36 497) названі на честь святих. Цей феномен особливо стосується Центрального Масиву. У департаментах Ардеш (l'Ardèche) (29% назв комун) та Дордонь (Dordogne) (27%) налічується найбільша кількість назв, утворених від імен святих. У каролінзький період *Sanctus* змінилося на *dominus*, який втратив значення «святий» спочатку у нових утвореннях, а з часом – майже у всіх назвах.

Термін *sanctus* почав використовуватися як збірний іменник, про що свідчать старовинні кристалізації *Saints* та *Sains*: *Saints-en Puisaye* названий у VI ст. *ad Sanctos*. Чимало форм з компонентом *dominus* спостерігається у франко-провансальському мовленні. Найпоширеніший на сході, цей епітет вживається здебільшого перед іменами *Pierre, Martin* (євангеліст Галлії) та *Marie* (Діва Марія) як доказ того, що розвиток назв святих починається саме з цих імен, зокрема, культ Діви (la Vierge) почав розвиватися після XIII ст., коли вже були закладені основи топонімії.

Численними є варіантні реалізації *Dompierre* та *Dampierre*; *Dommartin* та *Dammartin*. Максимальна кількість їх налічується в Лотарингії (Lorraine): *Dombasle, Danjoutin, Damblain, Dampaire, Doulevant, Donjevin*.

Domina Maria, Sainte Marie зазнало трансформації, ставши в результаті *Dammarie* (Eure-et-Loir, Seine-et-Marne), *Dannemarie* (Doubs, Yvelines), *Donnemarie* (Haute-Marne, Seine-et-Marne)³⁰.

Топоніми *Domjean* (Manche), *Domfront* (Orne), *Domalain* (dom Alain, Ille-et-Vilaine) є винятками та трапляються тільки на півночі країни. На сході кількість топонімів з компонентом *dom* значно більша. У центральній частині та на заході *dom* не залишив жодного сліду у топонімії. Такі утворення функціонують на півночі (Сентонж, (Saintonge), Ангума (Angoumois), Альє (Allier), Сона і Луара

²⁹ Dauzat A. Les noms de lieux. Origine et evolution. Paris : Librairie delagrave, 1926. P. 233.

³⁰ Ibid.

(Sône-et-Loire)³¹. Водночас у назві місцевості *Damprichard* (Doubs) *Dominus* є феодальним титулом, а не церковним³².

Після 1000 р. лексема *dominus* перед назвами святих перестає вживатися, трапляються лише окремі випадки на сході Франції, наприклад, вже згадуваний топонім *Damparis* (*dominus Patricius*) утворився пізніше, а саме у 1150 році. У старовинних текстових згадках налічується 752 назви місцевостей із компонентом *dominus*³³.

У XI–XIII ст. на сході Франції топоніми з елементом *Saint* позначали місцевість за назвою святого заступника церкви. Раніше цей термін використовувався для позначення храмів, де зберігалися мощі святих. *Saints*–літературна та *Sains*–народна форми фіксуються у різних департаментах на півночі Луари. Компонент *saint* спочатку символізував церкву, а вже згодом за метонімічним принципом – її землі та церковну парафію: в картуляріях часто записували, наприклад, “*sur les terres de Saint Julien (de Bansat)*”³⁴.

У лексемі *sanctum* вокалізація звука *i* продукує через метатезу французьке *saint*. Палатальне *a* іноді зникає. *Saint* змінюється на *san(t)*, наприклад, *Saint-Beury* (Gôte-d’Or) записувалося у XIII ст. як *Senburri*, *Sanburré*, а ВН *Saint-Chéron* – як *Sancheron*. Це ж стосується назви *Sancerre* (Cher), що представляє святого *S. Satyrumm*; *Sancergues* (Cher), *S. Cyriaum*, *Samans* (Ain), *S. Marnes*.

Фонетичний аспект топонімів з компонентом *saint* спостерігається в особливих випадках, наприклад, у лат. *sanctum* > *sanch*, де *ch* аглютинуються перед назвами святих, в яких початковою є голосний звук. Таким чином, *Sanctum Amandum* > *Sanch Amand* > *San Chamand* > *Saint-Chamand* (Cantal, Corrèze, Puy-de-Dôme), а також *Saint-Chartes* (Gard) d’Agatha; *Saint-Chamarand* (Lot), d’Amarandum; *Saint-Chamond* (Loire), d’Annemundum; *Saint-Chinian* (Hérault) та *Saint-Chignes* (Lot), d’Anianum; *Saint-Chamassy* (Dordogne), d’Eumachium; *Saint-Chély* (Aveyron, Lozère), d’Hilarum. Для топонімів, похідних від імен святих, притаманне випадіння початкової приголосної:

Saint-Aurin (Somme) < *Saint-Taurin* < *Taurinum*; *Saint-Yorre* (Allier) < греко-лат. *Georgius*. Ім’я *Georgius* фіксується у назвах *St-Geoirs* (Isère), *St-Joire* (Meuse), *St-Jurs* (B.-Alpes), які є народними та *Saint-Georges* (Char., Gers та ін.) – класична форма. Трапляються випадки, коли

³¹ Dauzat A. Les noms de lieux. Origine et evolution. Paris : Librairie delagrave, 1926. P. 151.

³² Fabre P. Noms de lieux du Languedoc. Paris : Bonneton, 1995. 243 p.

³³ Dauzat A. Les noms de lieux. Origine et evolution. Paris : Librairie delagrave, 1926. P. 151.

³⁴ Ibid. P. 160.

топоніми-дублети функціонують в одному регіоні, наприклад, *St-Jores* та *Saint-Georges-de-Bohon*(Manche) та інші³⁵.

Простежується оформлення жіночих імен, від яких утворюються ВН: лат. *Scubiculus* у *Sainte-Escobille* (Seine-et-Oise)³⁶.

Чимало дублетних форм топонімів утворено від народної форми: герм. *Math-hard* > *Médard*, наприклад, *St-Marc*, *St-Mard*, *St-Mars*, *St-Mézard* (Aisne, Somme, Marne, Eure) / *Saint-Médard* (Creuse, Indre, Lot, Mos. та інші). Зафіксовані фонетичні омоніми (*омофони*) *Saint-Mars* / *Cinq-Mars*³⁷.

Германський суфікс *-hari* > *-ier*, пізніше *-er*, у назвах *Saint-Léger* (Alpes-Mar., Char., Manche та ін.), *Saint-Lager* (*Rhône*) < франко-провансальської форми герм. *Leudgari*. Книжні форми вживаються із суфіксом *-aire*, наприклад, *Saint-Liguair* (D.-Sèvres)³⁸.

Важливу роль у топонімії відіграє субституція – заміщення однієї назви іншою, яка може бути *спонтанною*, коли топонім витісняє стародавню назву, та *систематичною*, коли заміна встановлена й узгоджена з органами влади. Згідно з А. Доза, спонтанна субституція була доволі поширеною в період Середньовіччя. Наприклад: *Saint-Germain* (раніше називалося *Lida*, *Ledia* латинською) вживається з 1124 року; *Saint-Cloud* (раніше *Nogent*) датується 1222 р. *Saint-Michel* – XIII ст.; *Saint-Yon* – 1186 р.; *Saint-Malo* – XII ст.; на півдні *Saint-Jean* – 1154 р. та *Saint-Jean* (de Luz) – 1186 р.; *Saint-Denis*, раніше *Catulliacum*, вважається найдавнішим топонімом.

Зміна початкової стародавньої назви відбувається поступово: назва святого *saint* передує початковій назві місцевості, яка відходить, наприклад, *Saint-Sulpice-de-Favières* (S.-et-O.) раніше називалося лише *Favières*³⁹. Іноді цей процес є складнішим: *Sainte-Geneviève-des-Bois* (Loiret, S.-et-O.) (*S.Genovefa de nemore*, 1209), яке мало раніше назву *Séguigny*, позначення із загальною назвою *bois*, приєднується як прізвище до назви святого.

Траплялося, що протягом століть святий заступник церкви змінювався: *Saint Julien* був першим покровителем комуни Банса (Bansat) (Puy-de-Dôme), згодом *saint Caprais* замінив його; монастир, збудований у VI ст. у Saint-Hilaire, було названо на честь *Saint-Avold*, після його відбудови у 765 р. назву змінили на *Saint Nabor*⁴⁰.

³⁵ Dauzat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. P. 600–601.

³⁶ Ibid. P. 634.

³⁷ Ibid. P. 613.

³⁸ Ibid. P. 609.

³⁹ Ibid. P. 631.

⁴⁰ Ibid. P. 619.

Назви святих (*hagiotoponymes*) за походженням є чернецькими (monacale), наприклад, назва *Saint-Flour* (1002 р.) утворилася поблизу монастиря, біля могили святого *Flour*⁴¹.

Складні назви, елементи яких подеколи неможливо розпізнати, часто стають об'єктом спотворення, і причини цього виявити важко. Інколи здається, що орфографія шкодить, а фонетично вони відповідають нормам. Ми виявили такі приклади нівелювання місцевого культу святого:

Sainte Araille → *Sentaraille* (Ariège) та *Xaintrailles* (Lot-et-Garonne); *Saint Cergue* → *Sancergue* (Cher); *Sainte Gabelle* → *Cintegabelle* (Haute-Garonne); *Saint Nary* → *Sanary* (Var); інколи назва святого зливається з додатком, тому її важко розпізнати, лише старовинні тексти дають змогу віднайти її, наприклад, *Saint Père à ville* під назвою *Saint-Péraville* (Nièvre) *Saint Père a vi* (*ad vicum*), *Saint Péravy* (Loiret). Інші назви з початковим *sin* (*sain-*, *cein-*, та інші) утворюються в результаті скорочення топоніма: топоніми *Saint-Eny* та *Saint-Су* представлені стародавніми назвами *Centeny* та *Saincy*⁴².

Низка інших топонімів зв'язку з іменами святих не має, хоч елемент *Saint* у них присутній: наприклад, *Sainte-Engrace* (Pyrénées-Atlantiques) є не чим іншим, як *Grâce de Dieu* (милість Бога), *Sainte-Vertu* (Yonne), який раніше називався *Saintes Vertus*, *Saint-Ange* (Eure-et-Loir, Seine-et-Marne), *Saint-Angeau* (Charente), *Saint-Angel* (Allier, Corrèze, Puy-de-Dôme). Деякі назви належать до священних місць: *Saint-Champ* (Ain), *Saint-Mont* (Gers), *Saint-Puy* (Gers), *Sainte-Terre* (Gironde)⁴³. Всі ці орфографічні варіанти є проявом живого мовлення, тобто записувалися так, як говорилося. Початкове “*sain-*” може свідчити також про присутність у назві імені святого: завдяки народній етимології таким способом утворилися топоніми *Saint-Су* (Nièvre) > *Saincy* (1357) та *Saint-Igny-de-Roche* (Saône-et-Loire) > *Santigny*.

Деякі населені пункти названі в честь місцевих святих, наприклад, бретонських (*saint Cast*, *Guérolé*, *Jacut*, *Renan* та інші) та лотаринзьких (*Basle*, *Evre*, *Nabor* та інші). Підтвердження цього – карти назв святих у «Географічному словнику Франції» П. Жоан (Dictionnaire géographique de la France de P. Joanne). Крім цього, Ж. Лота (J. Loth), дослідивши назви бретонських святих, констатував, що ці топоніми загалом є

⁴¹ Vial E. Les Noms de villes et de villages. Paris : Belin, 1983. P. 161.

⁴² Dauzat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. P. 392.

⁴³ Vial E. Les Noms de villes et de villages. Paris : Belin, 1983. P. 234.

національними. Такі утворення хронологічно відповідають складним назвам із компонентом *Dom-* у мові північних районів Франції⁴⁴.

3. Географічне поширення топонімів із релігійними компонентами “dominus” та “saint” та відетнонімі найменування

Очевидним фактом є те, що великі зрушення середніх віків змінювали життя у сільській місцевості. Без сумніву, саме католицька релігія вплинула на утворення значної кількості топонімів, підтвердженням цього є топонім *Saint Martin* (перший топонім, утворений від імені святого у Франції).

Найпоширеніші назви *Saint-Jean* та *Saint-Martin* зафіксовані у праці французького географа Жана Брюна, (“*Géographie humaine de la France*”), де дається розподіл назв за густотою називання місцевостей у французьких департаментах. ВН *Saint-Jean* на карті найпоширеніші на південному сході Франції, тоді як топоніми *Saint-Martin* – у її західній частині⁴⁵.

По всій території Франції найбільше таких топонімів: *saint Martin* – на честь єпископа Тура (Tours) у IV ст. (238 комун згідно з П. Жоан та 242 – у теперішній час), *St-Jean* (171 комуна, 180 зараз), *St-Pierre* – на честь першого папи (162 комуни та 163 зараз), *St-Germain* (127 комун та 130 зараз) та *St-Laurent* (99).

Назв з компонентом *saintes* у множині дуже мало (у тому числі *sainte Marie*), найпоширенішою є назва *Sainte Colombe* (28 комун). Існує значна кількість топонімів за назвами місцевих святих:

Кількість топонімів, утворених від назв святих, надзвичайно велика, до того ж усі вони дуже різні. “*Dictionnaire des communes*” позначає в загальному 36 497 населених пунктів, приблизно 4 600 назв, початковим елементом яких є *Saint, Sainte, San(t), Santa*; у відсотковому співвідношенні це майже 12,5% від всієї кількості топонімів. Налічується 40 назв *Saint-Sauveur, Saint-Salvadou* (Aveyron) та *Saint-Salvador* (Corrèze). Ці назви походять від лат. *Salvator* > *Sauveur* (Спаситель)⁴⁶. Доволі поширеною по всій території Франції є власна назва *Sainte-Croix* є (26 топонімів).

У назвах місцевостей переважно зберігаються народна та писемна форми. Вплив церковної латини сприяв поширенню літературного написання по всій території. З іншого боку, багато назв святих були повністю забуті, як імена, що даються при хрещенні (*nom de baptême*),

⁴⁴ Dauzat A. Les noms de lieux. Origine et evolution. Paris : Librairie delagrave, 1926. P. 164.

⁴⁵ Brunhes J. Geographie humaine de la France. Paris, 1921. T. I. P. 299.

⁴⁶ Vial E. Les Noms de villes et de villages. Paris : Belin, 1983. P. 234.

водночас культ їх слабшав, наприклад: *Saint-Yrieix, Saint-Héraye (Aredius); Saint-Bérain, Saint-Bérin, Saint-Blin; Saint-Bois, Saint-Bueil, Saint-Beauzire, Saint-Bauzile та Saint-Baudille (Baudilius); Saint-Chéron (Caraunus)*⁴⁷.

У місцевих діалектах назви святих, як і інші слова, були під впливом регіональної фонетики, тому у різних частинах Франції ВН певною мірою різняться між собою.

А. Льоньон наводить приклад двох назв святих – *Abdon* та *Sennen*, які об'єдналися в топонімі *Dandesigny*, та деякі випадки змін жіночого роду через злиття та трансформацію: *Sainte-Feyre* – від назви святого *Symphorien*, *Sainte-Canne (Gers)* – від святого *Candidus*, *Sainte-Olive* – від святого *Illidius*, *Sainte-Ramée* – від святого *Remigius* та інші⁴⁸. Такі зміни почали відбуватися, коли народна форма, кристалізована в топонімі, переставала бути зрозумілою.

У VIII–IX ст. назви багатьох населених пунктів містили елемент *dominus* – святий, особливо на сході Франції. А. Доза виявив 752 топоніми із компонентом *dominus*.

У XI–XIII ст. по всій території Франції набув поширення елемент *saint*, дещо пізніше на Сході, де в топонімах ще зберігався елемент *dominus*. Майже в кожному разі відбувалася спонтанна субституція, заміщення назв святих, які прийшли на зміну початковим стародавнім назвам.

Найважливішими особливостями топонімів із компонентом *saint* є

1) різномірне географічне поширення їх, тобто деякі назви святих трапляються по всій території Франції (*Saint-Martin, Saint-Jean, Saint-Pierre, Saint-Germain*) – за спостереженням Поля Жоан⁴⁹;

2) різноманітність діалектних форм із використанням одного й того ж імені святого (вище вказана їх кількість), що свідчить про розвиток культу святих у феодальний період – за висновком Ж. Брюн⁵⁰.

Упродовж віків кожний етнос, що заселяв Францію, залишив свій слід в ономастичному просторі. З III ст. на півдні, південному сході та майже по всій території Галлії назва племені могла називати його головне місто, поступово витісняючи початкову назву міста. Таким чином, особливий інтерес для дослідників становлять відбиті у

⁴⁷ Dauzat A. Les noms de lieux. Origine et evolution. Paris : Librairie delagrave, 1926. P. 165.

⁴⁸ Longnon A. Les noms de lieu de la France : leur origine, leur signification. Paris : Language, Arts & Disciplines, 1973. 831 p.

⁴⁹ Joanne P. Dictionnaire géographique et administratif de la France et de ses colonies. Paris : Librairie Hachette, 1890–1905. URL: <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k73390r/f671.image.r>

⁵⁰ Brunhes J. Géographie humaine de la France. Paris, 1921. T. I. 299 p.

топонімії родоплемінні імена та назви різних народів. Етноніми, так звані *civitates*, як терміни для позначення будь-якого етносу або етнічної спільності (роду, племені, племінного союзу, народу, народності, нації) вказують на міграції населення в минулому. Чотири племені утворили свої міста: перигорське (*périgourdine*), де проживало галльське населення *Pétrocotes* < лат. *Petrocorii*, овернське (*auvergnate*), населене *Auvernes*; вандійське (*vendéenne*) та пуатвійське (*poitevine*), яке населяли галли *Pictaves*. Два останніх міста займали територію площею, як чотири департаменти Франції. Кожне місто мало свою столицю і свого короля. А. Льоньон визначив 60 таких головних міст. Це переважно важливі агломерації, особливо на південному сході країни, від яких утворилося 38 сучасних міст.

Кожне плем'я мало свою територію і жило великими угрупованнями, які римляни називали *civitas* [*kiwitas*] (у множині *civitates*) – латинський апелятив жіночого роду, утворений від *civis*, “*citoyen*” – громадянин. Цей термін має кілька значень: громадянство, права громадян та міста, сукупність громадян, які формують місто чи державу, територія, яку займає суспільство. З лінгвістичного погляду утворення нових назв пояснюється легко. У народній латині родовий відмінок поступово замінюється конструкцією з прийменником *de*, наприклад *civitas Parisiorum* > *civitas de Parisiis*. Значення слова *civitas* пройшло через метонімію від апелятива *cité* – місто, la “*cité des Parisiens*” > la “*ville de Paris*”. Лексема *civitas* використовується й у значенні «об'єднання громадян», це означає, що люди політично організовані в рамках міста-держави *cité-état* (що було характерним для греко-римської цивілізації) або держави. До того ж цим терміном римляни називали галльське населення, яке мало племінний уклад. Там, де міська цивілізація була ще слабозвиненою, наприклад у Галлії, римляни заснували міста-центри, столиці місцевих територіальних одиниць. На урбанізованих територіях вони були дуже численними, проте займали незначну територію, хоча могли охоплювати й широку географічну зону (іноді декілька департаментів)⁵¹.

Керуючись історичним поглядом Каміль Жуліан стверджує, що ця трансформація зумовлена указом Каракаля (*édit de Caracalla*), який наділяв правами римських громадян усіх жителів Імперії.

На думку А. Доза, зміни були спонтанними і свідчили про глибоке соціальне зрушення. Саме ж велике переселення народів, феодальне

⁵¹ Пежинська О.М. Роль історичних факторів у формуванні топонімів (на матеріалі французької мови). *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки : серія : Мовознавство*. Луцьк, 2010. № 8. С. 217–220.

рабство, германська колонізація, розвиток сільських центрів, меровінгська династія, розвиток християнства мали значний вплив на звичаї і на політику Франції й особливо на зародження топонімної науки. Як приклад – топонім *Amiens* (Somme) < гал. міста *Ambiens* (лат. *Ambiani*)⁵². Таким же способом мотивувалася назва міста *Angers* (Maine-et-Loire) < *Andécaves* та інші топоніми. Етнонім *Les Atrébates* (< лат. *Atrebates*) жили у місті *Atrebatis* > *Arras*, яке є головним містом в департаменті Pas-de-Calais.

Назва головного міста *civitates* вживалася із закінченням *-is*, наприклад, столиця *civitas Pictavorum* названа *Pictavis* (Poitiers)⁵³, а столиця *civitas Rutenorum* – *Rutenis* (Rodez)⁵⁴, тому у сучасних назвах цих міст майже завжди присутнє закінчення *-s*, яке вказує на називний відмінок, який зберігся у більшості топонімів⁵⁵.

Необхідно зазначити, що назви сучасних міст утворені вже від латинізованих термінів у галло-римську епоху.

Галльські етноніми поступово змінюються назвами первісних міст ще до перетворення їх на *civitates* (cités) Римської імперії, згодом – на великі сучасні міста: *Paris*, *Metz*, *Nantes*, *Rodez*, *Redon* та *Rennes*, *Amiens*, *Bourges*, *Troyes*.

Окрім галло-римських *civitas*, баски (Les Basques) залишили після себе назву *Gascogne* < *Guasconia* < лат. *Wasconia*. На відміну від інших провінцій (Бретані чи Нормандії), назва *Gascongne* зникла разом із провінцією, яку вона позначала. І все ж вона функціонує у туристичних путівниках для позначення свого історичного центру басків – міста Gers. Цей термін можна знайти також в інших ВН: у назвах вин *Côtes de Gascogne* та *Floc de Gascogne*; у складеній гідронімній назві *Le golfe de Gascogne* – північна частина Атлантичного океану, що межує з двома європейськими країнами (Францією – на заході та Іспанією – на півночі); в оронімі *Les Landes de Gascogne* – природний регіон Франції в гирлі Аквітанського басейну в Атлантичному океані. Він охоплює три департаменти: Жиронда (Gironde), Ланди (Landes) та Лот і Гаронна (Lot-et-Garonne)⁵⁶.

Burdegale та *Rotomagus* були головними містами невідомих племен (сьогодні це міста *Bordeaux* та *Rouen*). Так само збереглися назви *Avenches* (*Aventicum*) та *Besançon* – (*Vesontione*), сумнів виникає з

⁵² Vial E. Les Noms de villes et de villages. Paris : Belin, 1983. P. 81.

⁵³ Dauzat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. P. 538.

⁵⁴ Ibid. P. 572.

⁵⁵ Rostaing Ch. Les Noms de lieux. 7 ed. Paris : Presses Universitaires de France, 1969. P. 46–49.

⁵⁶ Landes de Gascogne. URL: http://fr.wikipedia.org/wiki/Landes_de_Gascogne

приводу назви *Toul* (*Tullum*) та *Strasbourg* < *straza, route + burg, forteresse* (колишня назва якого *Argentoraton* зберігалася до германської колонізації)⁵⁷.

Субституція проявила себе у середньовіччі щодо назв *Clermont-Ferrand* та *Saint-Paulien*, які до цього називалися *Arvernus* та *Vellavis*, а первісно – *Augustonemetum* та *Ruessium*.

У Гасконі (*Gascogne*) та в піренейському регіоні, де традиції племен не були достатньо міцними, головні міста зберегли свою початкову назву, трактування якої є доволі складним, наприклад, *Aire* (*Atura*); *Arreau* (*Arrevum*; *les Arrevasci*); *Céret* (*Ceretum*; *les Ceretani*); *Eauze* (*Elusa*; *les Elusates*); *Lectoure* (*Lactora*; *les Lactorates*); *Orodon* (*Ilurone*)⁵⁸.

Вторгнення германських племен значно модифікували назви країн:

La Bretagne > *Angleterre* (*la Terre-land- des Angles*), *l'Armorique* > *la Bretagne*, *la Gaule* > *la France*. Окрім цього, бретонські племена залишили помітний слід і у французьких топонімах: *Bretteville* (в Нормандії), *Brétigny*, *Brétignolles*, *Brethenay*, *Bretonneux* та інші.

Визначено 38 сучасних французьких міст, в основі яких містяться гальські етноніми.

ВИСНОВКИ

Визначено, що особливу роль у творенні топонімів відіграють імена засновників (або власників) споруд та/або означення, що виражають якісну характеристику. Найпоширенішим є термін *château* < лат. *castellum* < *castrum*), задіяний у складних та складених назвах з переважанням народних форм. Терміни *-villa* та *-court* входять до складу нових топонімних утворень періоду германського вторгнення. Досліджувані терміни диференціюються у складених конструкціях: *додаток + означуване* (з компонентом *-villa*); *означуване + додаток* та навпаки (з компонентом *-court*) у сполученні з германськими антропонімами та з прикметниками.

Аналіз матеріалів показав, що топоніми, в основі яких лежать *релігійний компонент* (здебільшого назви культових споруд), набули поширення в середні віки, особливо у франкський та феодальний періоди. Топоніми з такими елементами поширені по всій території Франції.

⁵⁷ Dautat A. Dictionnaire etymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guenegaud, 1963. P. 665.

⁵⁸ Coste J. Dictionnaire des noms propres : Toponymes et patronymes de France. Paris : Armand Colin, 2006. P. 124.

Поява відантропонімних топонімів пояснюється їх приналежністю певній особі. Латинські та галло-римські антропоніми широко представлені у топонімії (галл. імя + лат. суфікс *-acum* або *-iacum*: *Ambarriacum* > *Ambérieu*). Спостерігається зміна цього суфікса, залежно від регіону.

Відепонімні найменування мало представлені. Найпоширенішими з них є похідні від імені бога Меркурія (лат. *Mercurius*): варіанти *Mercōriu(m)*, *Mercōre* > *Mercoeur*.

Виявлено 752 випадки вживання топонімів із компонентом *dominus*. Найважливішими особливостями топонімів із компонентом *saint* є значне географічне поширення цих назв та різноманітність їх діалектних форм. Визначено 38 сучасних французьких міст, основу яких становлять *галльські етноніми*.

АНОТАЦІЯ

У межах групи назв, похідних від антропонімів, привертають увагу насамперед ті, що утворені від власних імен осіб, а також похідні від загальних назв осіб (назви племінно-етнічних груп або вихідців з інших місць). Значна кількість відантропонімних топонімів зумовлена передусім тим, що географічні об'єкти зазвичай комусь належали, звідси – географічні назви, утворені від імен власників.

Водночас лінгвістичний аналіз відантропонімних онімів Франції свідчить, що чимало вживаних тут християнських імен за своїм походженням є запозиченнями (йдеться про місце їх виникнення). Відантропонімні топоніми мотивуються:

- 1) іменами власників територій,
- 2) епонімами (назвами божеств),
- 3) іменами святих (*hagiotoponymes*),
- 4) родоплемінними іменами та назвами різних народів (відетнонімні найменування).

Виявлено 752 випадки вживання топонімів із компонентом *dominus*. Найважливішими особливостями топонімів із компонентом *saint* є значне географічне поширення цих назв та різноманітність їх діалектних форм. Визначено 38 сучасних французьких міст, основу яких становлять *галльські етноніми*.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пежинська О.М. Компонент *Saint* та його роль в утворенні складних топонімних назв у старофранцузькій мові. *Вісник Львівського університету : серія «Іноземні мови»*. 2009. Вип. 16. С. 84–92.

2. Пежинська О.М. Роль історичних факторів у формуванні топонімів (на матеріалі французької мови). *Науковий вісник*

Волинського національного університету імені Лесі Українки : серія : Мовознавство. Луцьк, 2010. № 8. С. 217–220.

3. Суперанская А.В. Что такое топонимика? Москва : Наука, 1985. 176 с.

4. Brunhes J. Géographie humaine de la France. Paris, 1921. Т. I. 299 p.

5. Coste J. Dictionnaire des noms propres : Toponymes et patronymes de France. Paris : Armand Colin, 2006. 700 p.

6. Dauzat A. Dictionnaire étymologique des noms de lieux en France. Ch. Rostaing. Paris : Larousse. Librairie Guénégaud, 1963. 738 p.

7. Dauzat A. Les noms de lieux. Origine et évolution. Paris : Librairie delagrave, 1926. 264 p.

8. Fabre P. Noms de lieux du Languedoc. Paris : Bonneton, 1995. 243 p.

9. Joanne P. Dictionnaire géographique et administratif de la France et de ses colonies. Paris : Librairie Hachette, 1890–1905. URL: <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k73390r/f671.image.r>.

10. Landes de Gascogne. URL: http://fr.wikipedia.org/wiki/Landes_de_Gascogne.

11. Lejeune S. La religion dans la toponymie. Festival International de Géographie 2002 Saint-Dié-des-Vosges “Les espaces et les lieux du religieux”. URL: http://fig-st-die.education.fr/actes/actes_2002/index.htm.

12. Longnon A. Les noms de lieu de la France : leur origine, leur signification. Paris : Language, Arts & Disciplines, 1973. 831 p.

13. Rostaing Ch. Les Noms de lieux. 7 éd. Paris : Presses Universitaires de France, 1969. 224 p.

14. Vial É. Les Noms de villes et de villages. Paris : Belin, 1983. 319 p.

Information about the author:

Pezhynska O. M.,

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Romano-Germanic Languages

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

2, Kryvonosa str., Ternopil, 46027, Ukraine